

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 30.

ABONAMENTUL

Pentru Anst'ro Ungaria: pe un an . . . 20 cor. pe 1/2 an . . . 10 . . . pe 1/4 an . . . 5 . . . pe o luna . . . 2 . . .

Nr-ii de Duminecă pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscripte nu se însoțază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrieri nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

„Gyilkos nota“.

Compatrioții nostri maghiari serbează aniversarea constituției nu la datul când s'a sancționat, ci la datul când s'a proclamat de revoluționari, deși acei revoluționari cari au proclamat-o au fost zdrobiți; regimul constituțional există pe baza legii sancționate, nu pe baza proclamațiunii celor ce au „dețronat“ dinastia.

Dar, cum înțelege cineva „loialitatea“ față cu Monarchul care a dat țării constituție și cum știe să respecte sentimentul altor concetățeni față de serbările neoficioase, dela 15 Martie 1848, să lăsăm de-o-cam-dată nediscutat.

Lăsăm nediscutat, pentru-că ne-am obișnuit cu vederea stărilor de lucruri; ș'apoi la urma urmelor, dacă le face bucurie cheful, să-l lăsăm la chef pe compatrioții nostri maghiari, sau mai exact: șovinisti.

Căci nu există neam, care în trecutul său să nu aibă momente însemnate, ale căror reamintire îi deșteaptă pietate, îi întărește credința și nădejdea în viitor. În trecut este mângâerea și mândria, din trecut isvoresc forța morală pentru prezent și se potentează energia pentru pregătirea viitorului. Tote neamurile conștiente — dintre care face parte și cel maghiar — serbează momentele mari, socotite de atari-de-dinsele, din trecutul lor.

Când serbezî însă, cu demnitate să fi în purtările tale. Când serbezî, nu veniți veți arunca, ci miere veți lăsa să curgă de pe buzele tale: slăvește, nu huli!

Așa e obiceiul în lume, așa a simțit lumea că e bine.

Ne amintim chiar, că un mare împărat, cu ocaziunea aniversării unei mari lupte a armatei sale, s'a

simțit îndemnat de a spune un cuvânt de pietate și pentru soldații dușmanului, căzuți în lupta de apărare a patriei lor. Așa este demn, așa este nobil, este omenesc.

Acest frumos exemplu, nu e potrivit oare de e inspira admirație? Nu justifică el preceptele înșirate? De sigur că da. Și cine s'ar îndoi oare că acele precepte pot fi deizise de practica vre-unul popor cult?

In seara de 14 Martie st. n. se seara aniversării a 55-a a proclamării constituției — ca să zicem așa — în teatrul din Budapesta „Magyar Színház“, s'a reprezentat, în onoarea serbării și pentru ridicarea și prin artă a nivelului ei, o tragedie ocazională, scrisă de Mérei Adolf și intitulată: „Gottterhalte“.

In condiții similare, după un asemenea titlu, în Anglia de exemplu, publicul s'ar fi așteptat la o apologie, în onoarea Aceluia, care a sancționat constituția, a cărei aniversare se serbează; în onoarea Aceluia, al cărui imn e luat drept titlu al piesei ocazionale; în onoarea Aceluia, care găsimu-se în capitală, va fi obiectul entuziasmelor ovezimnt.

Dar, amem la Budapesta, Domnilor!

„Gottterhalte“ e poreclă de agitatorii șovinisti de „Gyilkos nota“, cântec de ecigași!

Șar valurile pieței arăta de losince ca: incompatibilitate între Imperatul Austriei și regele Ungariei; statul sunt eu „națiunea singur alcătuitoare“; neamțul e de nimica... curg spre „Magyar Színház“. Acolo aplaudază pe un ofițer de honvezi care e omorât de niște oficeri din armata comună (austriacă!) — aceasta este

piesa lui Adolf — pentru-că a pus lautarul să-i cânte „Kossuth nota“, și n'a vrut să permită a se cânta „Gottterhalte“.

Etată o serbare „deamnă, loială“, „patriotică“, în capitala țării, atunci când cel mai blând și bun Monarch petrece în palatul său din Buda.

In fața acestui simptom, se mai poate discuta oare de ce serbează șovinisti ziua de 15 Martie? Mai avem cuvânt de a ne plânge noi, pacinicii cetățeni români din Arad, de exemplu, că atunci când cortegiul demonstranților dela 14 Martie seara an de an treci în drumul său pe lângă vre-o casă de român, nu poate să-și rețină instinctul de a huidui?

Trăim într-un timp când orgiile șoviste au întrecut orice margine; și aceasta la bun sfârșit nu poate duce. Strada e ca și dieta, dieta ca și presa „patriotică“ ear toate împreună, lucrează pentru cufundarea, nu pentru ridicarea poporului — maghiar: pentru fanatisarea lui în direcție nenorocită, înspre intoleranță șovinstă.

N'a sosit oare vremea ca la cărma țării să ajungă un regim luminat, ca e să taie coarnele șovinismului? Căci guvernul Sf. după toate șovinismele, se clădă.

Regelul Alexandru în Viena. În Sa Regen — după-cum se degețat din Viena — a primit Sâmbăta în așchită pe șeful de cabinet al Regelui Alexandru al Serbiei. Domnul s'erb a avut ocaziunea să scrie, a duce în așchită sale mușumiele Regelui Alexandru pentru ospitala primire ce a întâmpinat ca ocaziunea cercetării mormântului tatălui-său în Crusedol. In legătură cu aceasta unele ziare pretind a ști, că s'a hotărât cu ocaziunea aceasta și visita Regelui Alexandru la Maiestatea Sa în Viena.

... cere capul lui Ioan!

Se apropiase ceasul mântuirii neamului omenesc, vestit prin profeti. In numele Domnului străbate pământul Palestinei Ioan, pregătind calea pentru Cel-ce va să vie.

Neînțelegători și haini însă, temători de apusul puterii lor și doritori de-a ținea în întunec și păcat omenirea, fariseii și cărturarii în cale umblă să se pună întocmirilor Provedinței.

Crima, fărădelegea, păcatul și desfruiul, sub ochii lor se intrupează și în școala lor, în Irodia, — care în spasmele desfrâului său cere capul lui Ioan.

Trecu-a și biserica noastră ort. română din diecesa Aradului prin grele încercări, prin grele goane, din partea fariseilor (francmasoni) moderni și a „cărturarilor“, cari perirea ei o vor, — dacă nu se poate reintroduce cu ori-ce preț vremea domniei lor.

E aproape anul de-când durează lupta lor cu armele minciunii, calomniei și perfidei insinuări, contra sfintei noastre biserici; și capetele aprinse nu se pot răcoresc, inimile înfuriate nu se pot răcoresc.

Și dărnicitu-s'au nemernicele lor așchituri, sărbătoru-s'au meremetele lor, și piatra pe care Mântuitorul și-a așchit biserica sa.

Și totuși ei nu încetează! „Un român patriotic“ azi, „un adeverat ortodox român“ mai adăunăzi, în coloanele ziarului „Egyetértés“: cere capul lui Ioan!

Cea mai injurioasă calomnie ce se poate aduce Episcopului ales și canonizat de Sinodul episcopesc, precum și reprezentanților unei biserici, acelor

George Baritiu și amicii săi.

— Corespondență. — (Crimare).

Eu am muncit și tot ce am agonisit, am băgat în mormântul neamului meu (lumea o zice). Nu pot să mă plătire dela nație, dar îmi vine greu a mă calomniat, la care n'am decât să răspunz ca să mă scutur lumea, care mă cunoaște din copilărie. Astfel a trebuit să-mi fie răspunsul în masca criticii, după cum era și Calomnia cu masca fabuli. Și D-tale, după scrisoarea D-Tale, ai fi vrut să-mi astupi gura. Te-ai grabit, Domnul meu, asemenea cum m'ăș grabi și eu să osindesc critica către Drăghiciu arătând că este foarte aspră și personală. Dar nu mă grăbesc pentru-că știu din pățire, că omul are multe motive în lume și cine știe care va fi și ispița care va să-l răsunte sui sau a te cobori (după gradul de înălțime al sufletului de răsunare) a face astfel acea

... bi-nici-odată Domnul meu, ci am fost răsunat să mă apăr pentru-că nu pociu să trăiesc omul, pentru-că ocară am văzut că totdeauna în lume, când am tăcut, căci faptele mi-le stre lumea răsună.

Mă răsunat și iartă-mă această băgare de seamă, care nu-mi vine, decât pentru-că mi e scump să trăiesc în lume.

Al Domniei Tale plecată slugă

I. Eliade.

1) Eliade n'a răspuns numai cu critica din Curierul de Arad, ci și cu o altă scrisoare și cu invectiva Ingratul (Tot acolo, verbul Ingratul este asepra lui Grigore Alexandrescu, în con-viciu).

2) Căci, după cum făcuse aluzie Eliade, s'a publicat în Foale de Arad, în No. 10 și 11. Melodie Drăghicel scrisese în 1888, după literaturii românești, tot în Foale. Bra

Zltna, 1 August 1839.

Domnule Redactor!

... Pentru reflecțiile d-lui Eliad îți foarte mulțămesc, numai îmi pare rău că nu sunt întregi. Poate fi ceva mai bun și mai cu cuvint decât în care mi-le-ai trimis. Dumnealui e gramatic și ce-l mai mult gramatic din vremea noastră, despre cari prea frumos scrie vestitul acela filolog Iahn în Praef. în Grammaticam Arabicam; dum scribit Medio tempore maximo facta est mutatio a Grammaticis; qui semper et ubique ad id sunt nimium proclives; că cum linguae analogiam perdiscere et regulas ex ejus usu eruere debent; ipsi se contra pro legum laboribus vendunt praescribantque quomodo quod tenendum sit. Așa nu au făcut D-sa. Mulțime de reguli sunt în potriua naturii limbii noastre. Și socotesc că va veni vremea când îi vom ținea oglinda ca să-și vază și să-și cunoască greselile, cari în gramatica D lui sunt așa de mari ca păcatele în potriua Sf. Duh. Lângă toate acestea bucuros aș vedea și disertatiia d-lui despre tu și or. In Foaia literară Nr. 28 am cetit un articolu Literatura românească. Mie mi-să vede că acesta au eșit din condeiu D. Tipar; leonem ex unque. Păcat de acest bărbat că e așa cupris și nu poate a sta și a să jertfi literaturii naționale. Fii silitor ca disertatiia d-lui Maiorăscu să iasă la lumină. Eu socotesc că criticaștrii noștri nu vor îndrăzni așa lesne a prinde condeiu asupra aceia și că filologii noștri vor avea ce să învețe din aceia... Nu mi-ăș scris mai din vreme că Götț își înoeste literile; te-ăș fi rugat că să-mi faci trei litere nouă...

Când aș putea căpăta aceste semne după gândul meu, aș tipări bucuros Eclogele mele cu această ortografie. Dr. Popp.

3) I. Iahn, orientalist și profesor la universitatea din Viena, a avut o influență hotărtoare și asupra filologiei lui Ioan Maiorăscu. Vezi Foaia, 1838, p. 194.

4) Tipariu nu era de loc încântat de filologia lui Popp. Opoziția acestuia contra lui Eliade n'a luat forme energice. Gramatica lui Eliad a triumfat grație spriginului dat de C. Ne-

Blaj, 5/17 Octomvrie 1839.

Iubite Frate!

... Te îngreioez cu o rugăminte, să-mi trimiți, de se poate, Curierul rumânesc și ce e legat de dînsul, după ce te folosești cu ele, că voi plăti jumătate prețul, sau de nu se poate aceasta, să-mi trimiți sau din poezi sau din ritori (prosaștii) Țării-Românești, pe cari îi ai, două, trei darabe, că tare doresc a ceti din produsurile Țării-Românești, atât din scopos să-mi netezesc și să-mi îndreptez limba, cât pentru lipsa că începând și estimp ca de alteori a filosofi singur în limba lătimească, am dat iarăși de greutățile cele vechi, și am prevăzut cum-că urmând vecinca prejudecată a unor școale, și ca cum numai lătimește s'ar putea filosofi și ar trebui să se filosofească, iarăși vor zice auzitorii la capătul anului amici anuum perdidimus! precum pot zice în tot locul unde filosofesc sau învață alte științe pre limba lătimească, deși nu toți, cel mai mulți; am socotit să scap pe încet și în cât mă vor lăsa împregiurările din afară, filosofia din jugul și robia limbii lătimești (batăr de jumătate), în care gemînd și înadușită fiind dela începutul școalelor din Blaj, până în ziua de astăzi, tare puțin au luminat mințile auzitorilor români, că au fost după toată etimologia cuvântului și înțalesul, numai roabă Teologiei; da nu roabă, ce merge cu lumina aprinsă înaintea Doamnă-sa, că atunci tot ar mai fi ceva, ci roabă carea-i poartă șlepu din dărăpt. Spre acest scopos am lipsă de cuvinte și nu poate le afli în limba ceea ce o știu, socotesc că cu cetirea acelora mult m'ăș putea ajuta.

Al D-tale plecat și umilit șerbitoriu:

(Va urma).

S. Bărnuț.

gruzii în Moldova, de literații bucureșteni, de presa bucureșteană și de școalele munteștii, în care s'a introdus în forma originală și în extrase (d. e. al lui Ioan Popp).

5) Din traducerea Eclogelor lui Virgil Popp tipărise o probă în Foale pentru minte, 1888, în articolul său despre ortografe.

6) S'a copiat exact.

representanți, cari pornit-au în lupta de emancipare a diecesei cu crucea în mână și cu cuvântul evangheliei pe buze: că au făcut trafic, — pentru-că au zdrobit pe Irodiada modernă, adusu-s'a.

... Și oare cine a trimis la Běl și la Comlauș și la... arginți de ai lui Iuda?

Calomnia, prin care isbește într'un mod mișelesc în oamenii bisericii noastre și într'o bancă română de model, în „Victoria“, prin „Egyetértés“, „un român și un ortodox român“, ce este altceva decât — un spasm al „Irodiadei“?

Dar ce are earăși „Irodiada“?

Magnificul archimandrit, Ioan I. Papp, e „omul Victoriei“ — deci e primejdios pentru „un român ortodox“; „a pactat“ cu P. C. Sa vicarul Mangra, — mai și astă primejdie „ortodoxă-română“ (pentru „Egyetértés“)!

Deci: „Cărturarul“ reprezentant al ban- deli negre joacă jocul Salomiei, pentru a putea cere dela Irodul șovinist:

Capul lui Ioan!

Dar, — întru binevoirea Domnu- lui, Sionului, Episcopul Ioan va zidi zidurile Ierusalimului.

teolog.

DIMITRIE A. STURDZA.

II.

Activitatea politică.

Membru de la Academia Română.

(Urmare).

„O tinerețe petrecută în sărguindu-se la studii în Germania, la Erlangen, Freiberg, Jena, München, Bonn și Bonn, învățând mai ales științele economice, financiare și de stat, dl. Dim. A. Sturdza intră în viața politică la 1857, la 18 ani, ca executor al Divanului... Intrat fiind cu facerea proceselor... la momentul când se manifesta în adunările în aceste adunări voineașă din ele puncte ale respectării Constituției și a principiului constituțional.

Într-o vreme mai întâi la Iași pentru reansarea Unirii și a celor-alte puncte votate de Divanul ad-hoc a avut în Dim. Sturdza un soldat devotat, convins de necesitatea unui principe străin, care să pună capăt intrigilor pentru domnie și să stabilească o legătură de uniune între țeară și

Occidentul european. Pentru realizarea acestui ideal a stat și a luptat alături cu Anastasie Panu, care era în Moldova în fruntea mișcărilor pentru redobândirea națională.

La 21 Dec. 1857 Adunarea ad hoc a Moldovii, după propunerea lui Manolachi Costachi și a lui C. Negri votează mulțumiri biuroului și în deosebi dlui Dimitrie Sturdza, „pentru sîrguința și neobosirea cu care a îndeplinit lucrările ei“.

La 22 Oct. 1858, prin jurnalul încheiat de Căimăcia Principatului Moldovei, este numit Secretar al ei cu atribuțiile următoare: primirea tuturor hârtiilor, lucrarea tuturor acestora, expediarea lucrărilor și păstrarea hârtiilor și a lucrărilor Căimăciei și a pecuțiilor ei.

Acest post îl ocupă până la 18 Ianuarie 1859, în o perioadă când preocuparea tuturor o forma alegerea Domnului, de care depindeau aspirațiunile pentru realizarea Unirii.

Când, prin proclamarea Unirii, în urma voturilor dela 5 Ianuarie la Iași și 24 Ianuarie 1859 la București, începe o nouă viață pentru țările surori, dl Dim. A. Sturdza devine secretar particular al noului Domnitor Alexandru Ioan I. Caracterul secretarului noului Domnitor, rezultat al educației germane, nu se împacă însă cu starea de lucruri dela Curte. La 5 Martie 1859 părăsește în adevăr postul de secretar al Domnitorului pentru a lua portofoliul ministrului cultelor și instrucțiunii publice în Moldova, în cabinetul presidat de Ioan Ghica, și a 10 Martie, ca ministru ad-interim la afacerile străine, dă citire în Adunarea metagiului pentru formarea noului cabinet care, între alte anunța îmbunătățirea soartii clerului și moralizarea și regenerarea pop. rului prin instrucțiunea publică.

Ca ministru în cabinetul I. Ghica e în toate împrejurările apărătorul constant al Unirii, criticată și combătută de mulți, și demisionează, la 26 Aprilie 1859, împreună cu întreg cabinetul.

Rămăs în afară de viața politică oficială, dl Dimitrie A. Sturdza se amestecă în mișcarea ce se pregătea în contra Domnitorului Cuza și publică în „Steaua Dunării“, la 8 și 15 Decembrie 1859, două articole intitulate „Moralitatea și noile instrucțiuni pentru aplicarea legii electorale din 7 August 1859“, articole pentru care e dat în judecată, condamnat și închis într'o mânăstire. Reintră însă din nou în minister, la 17 Ianuarie 1861, reluând portofoliul lucrărilor publice, până la 22 Maiu 1861, când demisionează din nou.

După abdicarea Principelui Alexandru

Ioan I, la 11 Februarie 1866, dl Dim. Sturdza face parte din guvernul întocmit de Locotenent domnesc ad-interim până la 12 Februarie și ministru ad-interim la finanțe și instrucțiunea publică, într'o situațiune din cele mai grele pentru țeară, când se agită chestia Domniilor pământenii separarea principatelor.

Ca ministru la 14 Martie 1866, se pronunță cu bucurie pentru candidatura Principelui Carol de Hohenzollern, votat ca Principe al României prin plebiscitul dela 2—8 Aprilie același an, și în aceeași calitate merge întru întâmpinarea A. S. S. Principelui Carol la Pitești, la 9 Maiu 1866, pentru a-I prezenta programul primirei Sale în Capitală.

„In acele zile marie de la 11 Februarie până la 10 Mai 1866, ziua însuși d. Dim. Sturdza. am avut fericirea a sta zi și noapte alături cu Ion Ghica și a urmări toate mișcățile sale“.

La 10 Maiu 1866, când ministrul Locotenentului domnesc demisionează pentru a lăsa mâna liberă A. S. S. Principelui să formeze noul cabinet și să compune primul ministru al Domnului, presidat de Catargi, dl Dim. Sturdza e numit ministru al lucrărilor publice, ca moldovean și membru al centrului. „E cel mai tiner din ministrii, și-a făcut educația în Germania și aduce pentru slujba sa o putere de muncă neobosită, știință bogată și stăruință germană“.

(Va urma).

Casina română în Nădlac.

Nădlac, 16/III 1903

La 15 Martie s'a împlinit în urmă o dorință veche a inteligenței române din Nădlac. De Duminecă românii din acest frumos centru românesc au și ei „Casina română“. Existase odată deja, prin anul 1872 o astfel de casină, dar numai puțină vreme. Împrejurările grele i-au pus capăt, și d'atunci Nădlăcanii meru au dus dorul reînființării ei. A trecut d'atunci multă vreme, dar casina nu se putea reînființa. Prin ea se înălța piedicile, cari i se opuneau, prea neatințoare de voința fruntașilor români.

Nădejdea însă nu și-au pierdut-o bravii noștri nădlăcani, și azi eată! avem din nou „Casina română“!

Cu bucurie neșpuș am asistat și eu la ședința de constituire ținută Duminecă. Și creștea inima văzând înserfșirea fruntașilor adunați să dea viață unui gând nutrit cu dragoste de ani lungi.

Ședința a deschis-o dl Vichentie Marcovici, harnicul preot, care în cu-

1) Răspuns la discursul pentru recepția d-lui Dr. C. Istrate la Academie.
2) Memoriile Regelui Carol I.

vinte calde și bine simțite arătând însenăstătea ce-o au „Casinele“, dând tuturor prilej să convină când au voie și vreme, — apelează la cel de față să dea cu toată mâna de ajutor, ca reînființată „Casina română“ să prospereze.

Purcesându-se la constituire, în comitet se alege cu mare însuflețire: ca prezidente: Vichentie Marcovici, fisc: Aurel Petrovici, bravul director de bancă, casier: Petru Flocosu, notar: George Petrovici, zătosul învățător, econom: Laza Petrovici, bibliotecar: Dumitru Bugariu, învățător.

Deși cu prilejul acestor ședințe de constituire s'au înscris mulți membrii, și s'asperă că numărul lor va crește din zi în zi și „Casina română“, va împlini în Nădlac o adevărată misiune de consolidare social-culturală.

Acest bun început ne îndreptățește să sperăm și alte progrese frumoase. Dacă s'ar fost greu pasul întâiu, nu va fi atât de greu pasul al doilea, mai vartos nu, când românii Nădlăcani se pot mândri cu un Aurel Petrovici, „Casina Română“ va da înainte, pentru-că trebuie să dea înainte, va aranja cu vremea și ea prelegeri publice, deștănd în popor dragoste față de limba și literatura română, va da înainte, și odată vom auzi numiți și Nădlăcanii își au propria lor „Casă națională“.

Trăiască românii din Nădlac.

Calătorul.

NOUTĂȚI.

ARAD, 17 Martie n. 1903.

Maiestatea Sa și proiectul militar. Cetim în zărele din Buda-pesta: Leaderul partidului poporal contz Zichy Nándor, Zichy János și Zichy Aladár iert au fost primiți în audiență la Regele și după-cum se depeșează, partidul poporal desarmează din a sa parte obstrucția în schimbul promisiunii serviciului de 2 ani. E de prevăzut că desarmarea poporală va avea ca rezultat bil obstrucția, ch și mai departe.

Osânda I. Din Timișoara într-unul iert a patra-ora pentru pertractarea primelor două procese anume „Călugărul Ciuhă“ și „Plagiatorii“ în cari Măglaș insultă în felul său pe directorul seminariului Roman Ciogrogar, în sfârșit areu norocirea de a vedea pe Măglaș înaintea feței sale și de a-l judeca.

Măglaș s'a prezentat cu avocatul său Dr. Fay, ear P. C. Sa R. Ciogrogariu cu avocatul său Nicoară.

Din dragoste.

Dinu A. Vlăhuța.

(Urmare și fine).

Voicu orî Dinu!

Când intră în horă, jocul se strică și o parte din flăcăii încunjurată pe Voicu, ear alții pe Dinu. Sosirea lor le dăduse prilej de vorbă. Toți gâsiau de spus ceva pentru întemplantarea cu schimbatul rândului de horă.

Dinu se simția incurcat. Porunci o horă.

La îndemnul vioarei toți flăcăii se înșirară în joc, ear fetele se întrecu care mai de care s'apuce locul lângă flăcăii dragi. Numai Mândica ședea gânditoare lângă maică-sa.

...Acum erau amândoi în joc, așa precum dorea ea de multă vreme; — dar se simțea așa de slabă și-așa de nehotărîită, încât nu știea să se facă!

...Să intre în joc?... Dar lângă care să se prindă? Dacă ar alege pe unul celalalt ce va face? Prin aceasta n'ar aprinde focul și mai tare?... N'ar apropia și mai mult începutul luptei...?

Ah, și i-i groază când se gândește c'ar vedea pe unul biruit...

Îi vine limpede în minte începutul

dușmăniei lor... Atunci n'a fost nimic... Ei erau tineri, și iubirea lor încă crudă...; dar de atunci ea s'a copt alături de ura ne împacăată ce și-o pase unul altuia... Sfrșitul unei lupte ce s'ar da acum, o înfiară! Și cu toate acestea simte bîre că ea-i de vină; numai vorbele și dorul ei nesocotit, i-a adus acum față în față!

Privirile ei pline de dragoste îl urmăresc pe amândoi și ghicește ce se petrece în sufletul fie-căruia...

De n'ar fi privirile lumii care simte cum o țintuesc, cum s'ar repezi între ei și i-ar împăca!

Abia stăpânindu-și fie-care mânia gata să izbucnească se fulgerau numai din priviri...!

După câte-va roate de joc, Dinu se desprinsc din horă. Mototolind în mână o batistă de-a Mândicului, începu să dea roată prin horă după plata de joc.

Era schimbata peste măsură. Nu și mai dădea sama de ce face. Dela unii cerea plata de două-ori, ear la alții n'o lua când voia să i-o dea.

Incheind roata ajunse în dreptul lui Voicu. Toate privirile erau așintite spre el. Dinu se opri în fața lui. Și încrucișară o clipă privirile fulgerătoare... dar Dinu ciugulind cu ne-astâmpăr din cingurii batistei ce-o boțise în mână, trecu alături...

Nu îndrăsnî să-I ceară plata. Dacă se împotrivesc, lupta nu se mai putea amâna; dar, o să-I ceară la al doilea rînd...

Hora se strică și flăcăii se adunară ear în jurul celor doi vrăjmași îndrăgostiți. Voicu ardea acum de ne-astâmpăr.... Și inchipuise mai îndrăzneț pe Dinu, dar adineaurl a citit în fața lui frică...

N'a îndrăsnit să-I ceară plata ca flăcăilor de rînd... Știe că o să-I răspundă cum se cade și de teamă a trecut alături.

Nu, Mândica nu-i pentru Dinu... Aceasta are s'o vadă lumea întreagă...

Hotărît, se duce și porunci lăutarilor să cânte „de brâu“; dar Dinu, care nu-l pierde din ochi, fu alături și porunci să cânte „de horă“.

— „De brâu“! „de horă“! Se înșirară de câte-va ori cei doi îndrăgostiți și lupta se începu. Ne îndrăznind nimeni să se amestece, urmară câte va lovituri de pumnii atât dintr'o parte cât și din alta până când se înleșteară la brațe... O clipă și amândoi se rostogoliră la pământ...

Acum flăcăii îi deșpărțiră.

III.

Când s'a început bătaia, Mândica nu-și dădu samă de ce face...; țipă speriată și ascunzându-și fața în mână, căzu în fața maică-si.

Sfrșitul luptei îl înțese tocmai târziu, când în horă vazu numai pe Dinu vesel și mîndru...

Va să zică Voicu fusese biruit... Cum și-ar da sufletul să știe ce s'a întâmplat cu el! O fi lovit rău...? Ce s'o făcut?

Cât o durea acum isprava dorinței ei nesocotite... Îi venea să bocească în gura mare, dar era în lume, era în hora întemeiată... Voi să plece după el, să-l caute să-l mîngăie, dar fu oprită de maică-sa. Nu era frumos... Ce-ar fi zis lumea?

Se hotărî. Rămase la horă, dar nu se mai prinse în joc. Până seara i-se părut un an de chin.

Nu putea să-l mai vadă pe Dinu, care s'arata mîndru de biruința câștigată. Avea înaintea ochilor numai pe Voicu, lovit, plin de sânge, umilit, care cu ochii de lacrimi căuta dela dinsa o privire măcar... Dar va și cum să-l răsplătiască. obrazul lovit de Dinu ea îl va săruta, îi va mîngăia. Îi va spune că ea o să fie a lui și astfel îi va spăla rușinea pățită. De n'o să vină el deseară, o să caute să-l întâlnească... Voeș e să-i spună tot ce are pe suflet...

Voicu după-ce a fost scăpat de sub genunchii lui Dinu, lovit în față și plin de sânge cum era, avu grijă să-și arunce

Tribunalul a constatat în articolul "Călugărul Ciuhă", vătămare de onoare ear în "Plagiatorii" vătămare de onoare și calomnie și pe baza acestor constatări a osândit la 3 luni închisoare ordinară, câte 50 coroane amendă, adică de tot 100 cor. și suportarea speșelor de proces. In cazul insolvenței amenda să schimbe în zile de închisoare.

Eroul Măglaș, să vede nu s'a așteptat la așa ceva, căci la auzul sentinței, albi ca pâretii și părăsi încolăcind picioarele, arena, unde era chemat să dea seamă de eroica sa pășire contra cinstei oamenilor.

Osânda s'a lătit ca fulgerul, făcând mare senzație. Românii din Timișoara și Arad în ziua de ieri erau viu emoționați de senzația zilei.

Ceata francmasonică și acoliții săi ocazionali și de profesie au pornit o agitație nedemnă contra d-lui Dr. Ioan Suciu, candidat de deputat Sinodal în cercul Radnei. Nu ne îndoiim însă, că votul obștei din acel cerc va da răspunsul cuvenit intriganților și mincinoșilor, alegând pe candidații Dr. I. Suciu și S. Raicu de reprezentanți ai sei la Sinodul eparhial al Aradului.

Din cercul Aradului primim din mai multe părți scrisori, prin cari ni-se anunță a dorința generală a credincioșilor bisericii noastre este, ca pentru Sinod să fie aleși deputați în acest cerc, d-nii: Aurel Petrovič, director al băncii "Nădlăcana" și Dr. Sever Ispravnic, avocat în Arad.

Cu bucurie luăm act de această dorință a poporului și din parte-ne îmbărbătăm pe credincioșii să-și dea voturile la alegerile sinodale pentru d-nii Aurel Petrovič și Dr. Sever Ispravnic, pentru aceștia dot meritului bărbății ai bisericii și neamului nostru, cari totdeauna s'au pus în serviciul cauzelor bune.

Distingerea baronului Fejerváry. La 15 Martie a împlinit ministrul de Finanțe, baronul Fejerváry 70 de ani. Cu prilejul asta M. Sa Regele i'a dăruit portretul său în cadre de aur cu emailuri. Portretul e prevăzută cu subscrierea autografa a M. Sale. Arhiducele Iosif August i'a felicitat în persoană; i'au mai felicitat în scris nu puțin membrii ai casei domnitoare.

Cu doi bani în trei pungi. Dl. Dr. Iosif Siegescu, profesor în Budapesta, are totdeauna aerul indignat în bufașă, de câte ori cineva trage la îndoială sentimentele sale românești. Noi cari prețuim ambiția fie căruia de a fi socotit de bun Român am pretuit și pe

privirile spre Mândica; dar n'o zări nici-o dată.

Se furișă cum pută prin mulțime, și spălându-se de sânge la gîrlă, plecă prin livezi spre casă.

... Se muncea să-și aducă limpede în minte începutul cetei și lupta... Nu-și da samă de slăbiciunea lui. Ce, adică e mai voinic, e mai îndrăzneț, celalalt decât dînsul?... Și-amintește bine, că întăiu dăduse dușmanului câte-va lovituri nimerite...; dar i-s'a părut că aude țipetul Mândicilor și a făcut o mișcare greșită... A simțit atunci o puternică lovitură în față; ear înaintea ochilor i-s'a făcut întuneric... De aci înainte nu mai știe nimic...

Mândica Po fi văzut oare în ce hal a plecat dela horă...? Dar dacă nu-l văzuse, n'a înțeles totul când în horă a dat cu ochii numai de celalalt? ...Și apoi n'a putut afla dela alții?... Bătut, rușinat și gonit din horă, răs putea el fi drag Mândicilor?... Se mai putea ea gândi la dînsul?... Ochii i-se umplură de lacrimi... Simte bine că Mândica nu mai poate fi a lui, a bărbatului!

IV. Satul adormise de mult. Luna, ochioasă, gânditoare, lunecă încet peste virful munților, umplînd valea

de lumină. Pe coastele dealurilor îmbrăcate în livezi e miros îmbătător de flori sălbătice; ear suspinul păraiașului grămădit între colțuri de stînci, se pierde în gălăgiosul sfat al prîvighetorilor...

In seara aceasta, Dinu se hotărîse să vadă pe Mândica. Eși de-acasă și se pierdu prin desișul livezilor. Biruința din timpul zilei îl îndemna să meargă până la capăt...

Celalalt, după fuga rușinoasă dela horă, nu i-o fi mai arzînd să umble după dragoste. Și-apoi chiar de va îndrăzni să meargă cărările în preajma Mândicilor, se va pricepe cum să-și stîngă dorul!

Ajuns în răspântie lăsă ulița care cotește prea mult până să ajungă la draga lui, și apucă pe cărarușă care trece de-a dreptul peste Ripa Stîncoasă. Ajuns în marginea Ripii, și-aruncă privirea de ceea parte la casa Cerbului pitită în desișul de pomi.

I-se arată așa de aproape, și noaptea așa de luminoasă, încât dacă Mândica ar fi afară, ar vedea-o bine, i-ar face semn să-l aștepte... Și cum stătea cu privirea pierdută în spre cuibul dragostei lui, i-se că pe fața peretelui din bătaia lunii, vede lunecînd o umbră.

Trebuie să fie Mândica, își zise. O fi așteptînd de mult...

a domnului Siegescu care avea chiar mai mult decât atîta, avea două ambiții, și de a fi socotit bun român și bun scriitor român.

Scriitor bun adevărat nu l'am putut socoti, o făceam însă poate și asta cu o condiție: dacă dl Siegescu nu scria niciodată nimic, dar români sau, de ce era să nu-l credem, cănd chiar singur ni-o spunea că este.

O mică veste ce o citim în "Magyar Szó" vine acum și ne strică și iluzia aceasta.

Ne spune adică "M. Szó" că dl Siegescu în societatea colegilor d'alde Barna Ernő și Pál Mozes a serbătorit ziua de 15 Martie în Budapesta și că la sfîrșit, lui i-a revenit deosebit onoare de a așeza coroană pe statuia lui Petőfi.

Prin faptul acesta fugește dl Siegescu și-a riscat dreptul și la considerația de "bun român", pentru-că noțiunea aceasta — cel puțin accepțiunea ei de azi — este incompatibilă cu fapta D-șale.

A fi român și a apoteoză ziua, care adevărat, a proclamat libertatea însă nu pe seama noastră ci în contra noastră, a mai avea peste asta și ambiția de a fi socotit de bun Român, însemnă a da un exemplu mai mult pentru cunoscutul proverb: "Cu doi bani în trei pungi".

Furt cu spargere în Totvărădia.

Citim în "Aradi Közöny": În noaptea trecută s'a întâmplat un furt temerar în Totvărădia. Făptuitorii necunoscuți au pătruns în prăvălia neguțătorului Alexandru Teran și au furat ce le-a venit la mână. Au forțat pe dinafară ușa prăvăliei și au dus cu sine 500 coroane în bani gata. Au străbătut apoi și în odaia de dormit și din pulpitrul mesei au furat mai multe obligații despre sume considerabile. Găndarmeria arcează în toate părțile pe făptuitori.

Lăsămîntul lui Zola. Licitațiunea lăsămîntului lui Zola s'a încheiat Sâmbătă. Au încurs de tot suma de 152 375 franci.

Pretențiile Vilmei Adamovits. Eroina romanului de scurtă durată a lui Wöding Lipot, Vilma Adamovits, două cum se scrie din Saizburg, a scris epistola marelui principe de Toscana, în care după ce îi comunică că din cauza diferitelor motive între dînsa și Wöding Lipot căsătoria nu se poate întîmpla, cere suma de 10.000 cor. care a fost pentru dînsa depusă la o bancă din Viena cam cu un an mai înainte. Tot de odată Vilma Adamovits comunică prin cîmpelul și aceea că de presinte pertractează cu un teatru din München în afacerea pășiei ei la teatru respectiv. După-cum se vestește țintea principelui față de aceasta scrisoare e aceea, că Vilma Adamovits în urma fugii ei cu Lipot Wöding, a perdat dreptul la acele 10.000 coroane.

Scandalul curții din Londra. Cu ocaziunea serbărei iubărețului de 50 ani a căsătoriei perechei regale din Anglia cores-

pondentul din Triest "Il Picolo" a scris ziarului său următoarele:

Aniversarea căsătoriei perechei regale nu pre'a decurs cu mare căldură. Regele Edward adevărat și regina Alexandra, nu prea erau ferociți, ce deja întrezăra Londra o știe. Regele duce o viață cam neratică și și acum are relații intime cu o damă cu numele C. G. frumusețică și bine cunoscută în cercurile mal înalte din Londra. Și regina a aflat despre aceasta și între soții relațiile s'au încordat într'atîta încît era aproape să se rupă.

Cu ocaziunea încoronării, regina a amenințat că nu să lasă încoronată pînă cînd regele nu se lasă de această relație și numai după declarația și promisiunea hotărîta a regelui a lăsat să i să pună coroana pe cap. Regele Eduard însă nu ușor a abzis de pretinția sa și de aceia între dînsul și regina relațiile au rămas tot încordate. Soții regali s'au împăcat numai cînd regele s'a îmbolnăvit și a trebuit operat.

Prietenă regelui e femeie cu obîrbat. În cercurile nalte din Londra au opinione foarte nefavorabile despre dînsa, chiar nu demult au sîtat-o jucînd cărți fals. Într'un cerc de aristocrați de primul rang adică bărbatul jucînd cărți, a bătut la ochi ce mult câștigă. Fiind atenți au observat că femeia umbînd cu mâinile prin țăr, cu degetele încunostiuntesă pe bărbat despre cărțile jucătorilor.

Nu demult principele Devonshire a aranjat în castelul său din Chatsworth o serată strălucită, la care a fost oșioasă și perechiea regescă. Pe dama G. C. nu au invitat o și cîntă din ră-bunare pentru aceasta ignoranță l-a despătat pe regele Eduard să nu ia nici dînsul parte la festivitate. Regele într'adevăr a abzis invitarea. Atunci s'a înțîmpat că ziarul — au aduștirea despre indispoziția regelui care din aceasta cauză n'a putut merge la Chatsworth.

Demonstrația studenților poloni. Se serie din Varșovia: Gimnaziul din Sandomir, care e cercetat în mai mare parte de studenții poloni, Sâmbătă a fost teatru unor scene vehemente. Anșă a fost teatru a dat o ordinațiune a autorității, că în locul catechetului romano-catolic au încredințat instruirea religioasă unui preot rus ortodox care a adresat studenților cuvînte insultătoare. La aceste studenții s'au aruncat asupra preotului, l-au bătut și împins din sală, după aceea catechismele le-au aruncat pe fereastră. Poliția a închis gimnaziul și a deținut 15 studenți.

Biblioteca "Academiei Române". Mișcare în luna Februarie 1903. 1. Consultarea. A) Cărți tipărite: 1. Cerute cu buletine: 780 cetitori, 3216 volume. 2. Impremutate acasă: 12 cetitori, 56 volume. Total: 792,cetitori, 3269 volume. Afîitoare în sala de lucru: Cărți (suma medie) 1631 volume. Afîitoare în sala de lucru: Reviste române 11 volume. Afîitoare în sala de lucru: Re-

viste străine 122 volume. B) Manuscripte și documente: Manuscripte consultate 60 cetitori, 214 volume. Documente consultate 42 cetitori, 3269 volume. Cărți vechi românești (1508—1830) 13 cetitori, 19 volume. II. Sporirea. Primito: 1. Conform legii dela 1 Aprilis 1885, 266 volume și broșuri, 248 259 fol volante. 2. În dar sau în schimb 33 volume și broșuri, 25 numere de reviste romane, 37 numere de reviste străine, 15 15 documente, 10 fol volante. 3. Cumpărate 185 volume și broșuri, 85 numere de reviste străine, 3 atlase și cărți, 1 desamă, 2 volume manuscr., 89 documente. Total 484 volume și broșuri, 273 numere de reviste române, 122 numere de reviste străine, 3 atlase și cărți, 1 desamă, 2 volume manuscr., 94 documente, 269 fotografii.

Mulțumită publică. La "Masa studenților" dela gimnaziul român gr-or din Brad au încurs în Februarie, 1903 următoarele contribuiri benevoile: 1. dela "Grănițerul" institut de credit în Dobra 30 cor., 2. Cassa de păstrare în Lasea 10 cor., 3. Detunata în Bucium 15 cor., 4. Murășanul Maria-Radna 40 cor., 5. Zaran-deana Baița 20 cor. Binefacătorii primea că expresiunea profundei mulțumite. Brad, 1 Martie 1903.

Comisiunea administrativă.

TEATRU.

Eri s'a reprezentat a șeasa oară în Teatrul național maghiar din loc operetta "Bob herczeg" și reprezentația de aseară a fost și cea mai succesă.

Schimbarea de persoane ce s'a făcut în rolul Annie, hotărît a asigurat un deplin succesul piesei. Era adecă o imposibilitate, personificați ce o reda d-șoara Karácsonyi Mariska în rolul acesta. D-șoara Szabó Irma care a înlocuit pe Karácsonyi s'a achitat destul de bine.

A fost însă și de astă-dată cu franșie aplaudată d-șoara Rózsa în rolul de prestaiți sunt necondiționat, la ambele artel adevărate.

Astă seară se va reprezenta "Lohengrin".

POSTA REDACȚIEI.

R. S. în S. Fapt e, că "Concordia" din Sibiu a încheiat bilanțul anilor din urmă cu perderi mari; că perderile aceste se urcă la o cifră considerabilă, dar asta e a se pune numai în socoata celor cari în trecut au condus prăvălia. Străinul de limbă și lege, cum ar fi și putut purta la inimă proșterea unei întreprinderi românești. Stările s'au schimbat. Conducerea azi e încredințată unui om pricepător și harnic, care va ști împărășia nenumărate ce te mai impresionează. Ar deștează-te numai actualul conducător, d-lui Victor Onișiu, și te vei convinge din serviciul prompt, calitatea bună a mărfurilor și mai ales din prețurile efiene, că lucrurile s'au schimbat în spre bine. — De al avut până acum supărări, dă le la o parte. Dl V. Onișiu e român, care se va simți măndru putînd să contribuie la prosperarea unei prăvălii românești. Și că asta e dorința lui ferbîntă, te asigurăm noi, cari ti cunoaștem mai deaproape.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu. Editor Aurel Popovici-Barciann.

Insertiuni și reclame.

Au apărut: Novele tomul I. de Vasilie Ranta Buticescu. Cuprinsul:

- 1. Dragostea unchișului. 9. Soția ostașului. 2. Parola lui Ali Musta. 10. Tinerete-Nebunele. 3. Parola Dragiei. 11. Florile codrului. 4. Costică. 12. Regina bălului. 5. Florile dragostei. 13. Dracul. 6. Soare cu ploaie. 14. Prezentul matusii. 7. Flori de munte. 15. Pentru plăceri. 8. Bomboane.

Prețul unui exemplar spedit franco e 1 cor. 80 fleri. 911 3-3 Se pot procura dela Tipografia "Aurora" din Gherla—Szamosújvár, la adm. "Tribunei Poporului" și dela toate librăriile mai cunoscute din patrie.

Ai să cumperi ieftin și să fii îndestulit!

Să cumperi ghetete de ale lui Porter

Favor de portret!

Se capătă:

Fabricat escelent!

Port ușor!

Lucru minunat!

Formă elegantă!

De dimineața până seara poți alege!

Telefon nrul 324.

Comandele prin postă se fac pe o
corespondență de cinci fileri di
prețul curent.

In prăvălia mare a lui Porter Vilmos Arad.

Szabadság-tér (piața libertății).

908 10-

Spre binevoitoarea atențiune!

Am onoare a Vă încunoștința, că am deschis în **Arad, strada Deák Ferencz Nr. 24** vis-à-vis de biserica reformată, un institut de

lithographie, cyncographie și autographie.

Efectuesc tot felul de lucrări cari se țin de aceste branșe, precum: cărți de vizită, de adrese, bilete de logodnă și cununie, invitări, vignete capete de scrisori, placate (afișe), note, blanchete, caete de caligrafie, de desemn. peisage, atestate diplome, acții, libele de depunere și tot felul de lucrări artistice și în culori etc. etc. *Prețuri moderate.*

Asigurându-Vă, că 'mi voi da toată silința, să îndeplinesc lucrările primite cu cea mai mare punctualitate și promptitudine, conform gustului și dorinței, Vă rog să binevoiți a mă onora și sprijini cu prețurile D.-Voastre comande.

Cu toată stima:

PETRU SIMTION,
proprietar de lithographie.

„VICTORIA“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: 600.000 ocr. — Fond de rezervă 300.000 cor.

Depuneri 3.000.000 cor. — Circulația anuală 44.000.000 cor.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere. — Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei depuneri până la 2000 cor. se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere. Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuesc momentan după sosirea comandel.

Direcțiunea institutului.

657 -32

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

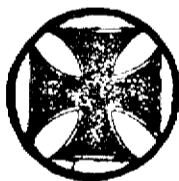
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, ausul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurăret, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oțeios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

624 -149

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copil și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Telefon: 440

Telefon: 440.

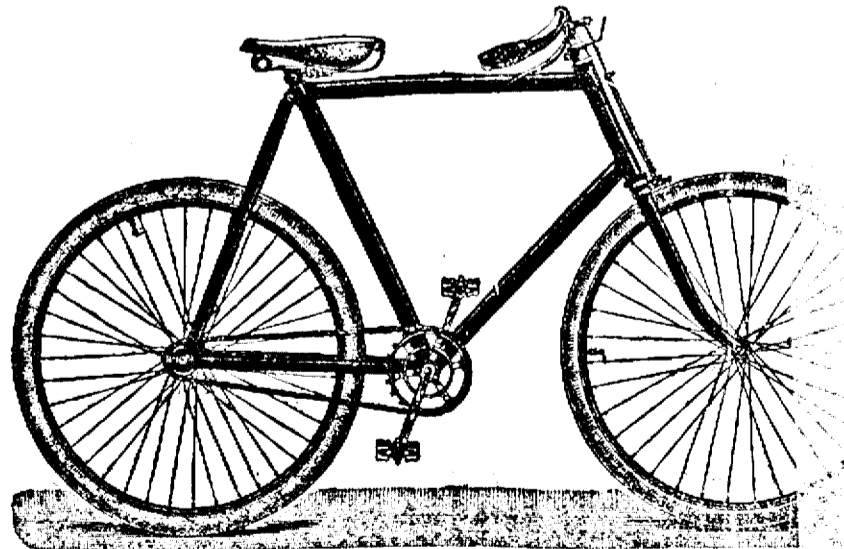
Koch Dánie

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 24
vis-à-vis de hotelul „Crucea-albă“.

Mare deposit de biciclete de primul rang, de răsărit de
cusut și exclusiv deposit de cele mai vestite

„Puch“.

Primește în lucrare transformarea totală, emailarea în
colorile, precum și nickelarea a ori-ce biciclete.

Părți constituitoare de biciclete și mașini de cusut,
precum și tot felul de fabricate pentru mașini de cusut
se găsesc în magazinul meu.

Biciclete și mașini de cusut se vând cu prețuri favorabile.

Aplicarea la locul lor a sonerelor electrice și a telefonelor
de casă se eșecută cu prețuri foarte avantajoase.

Mare magazin de mașini electrice.
Mare atelier pentru reparații.

Comandele din provință se îndeplinesc cu toată punctualitate.